

Huvudman

Thoren Innovation School AB
Organisationsnummer 556890-2653
info@thorengruppen.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Thoren Innovation School Malmö 2 i Malmö kommun; nu fråga om återkallelse av godkännande enligt 26 kap. 13 § skollagen (2010:800)

Beslutet i korthet

I detta delbeslut tar Skolinspektionen ställning till om Thoren Innovation School AB har följt Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite den 21 februari 2023 avseende brister i utbildningen på el- och energiprogrammet samt om påtalade brister har rättats till. Skolinspektionen fortsätter uppföljningen av övriga påtalade brister i beslutet den 21 februari 2023 och ett separat beslut kommer att fattas i dessa delar.

Skolinspektionen konstaterar att de brister som påtalades i vitesföreläggandet den 21 februari 2023 avseende utbildningen på el- och energiprogrammet i stora delar kvarstår. Skolinspektionen bedömer alltså att utbildningen på el- och energiprogrammet har stora brister i kvalitet och inte lever upp till författningarnas krav. Bland annat har elever på el- och energiprogrammet inte fått sin garanterade undervisningstid. Arbetsplatsförlagt lärande (apl) är en central del av utbildningen på yrkesprogram, men den apl som genomförs har ett undermåligt innehåll och sammantaget får eleverna inte de yrkeskunskaper som utbildningen ska ge. Huvudmannen uppfyller inte skollagens krav gällande att skaffa platser för apl och säkerställa att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen inte har följt Skolinspektionens föreläggande gällande utbildningen på el- och energiprogrammet samt att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande. Skolinspektionen återkallar Thoren Innovation School AB:s godkännande att bedriva utbildning på el- och energiprogrammet vid Thoren Innovation School Malmö 2.

Återkallandet gäller från och med **den 31 juli 2023**.

Beslut

Skolinspektionen återkallar med stöd av 26 kap. 13 § skollagen godkännandet för Thoren Innovation School AB som huvudman för Thoren Innovation School Malmö 2 i Malmö kommun att bedriva utbildning på det nationella el- och energiprogrammet med inriktningarna Automation, Dator- och Kommunikationsteknik samt Elteknik. Återkallandet gäller från och med den **31 juli 2023**.

Genom återkallandet upphör godkännandet¹ att bedriva utbildning på el- och energiprogrammet att gälla för Thoren Innovation School AB gällande nu aktuell skola.

Thoren Innovation School AB har i enlighet med ovanstående inte rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Skolinspektionen förordnar med stöd av 26 kap. 16 § skollagen att återkallandet ska gälla även om det inte har vunnit laga kraft.

Beslutet får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilaga.

Om ärendet

Thoren Innovation School Malmö 2 är en gymnasieskola, med huvudman Thoren Innovation School AB, som erbjuder högskoleförberedande program (naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet) samt yrkesförberedande program (el- och energiprogrammet). Thoren Innovation School Malmö 2 har läsåret 2022/23 totalt 150 elever, varav 60 elever på el- och energiprogrammet.

Skolinspektionen inledde under hösten 2022 en riktad tillsyn av Thoren Innovation School Malmö 2. Tillsynen omfattar områdena Undervisning och lärande, Arbetsplatsförlagt lärande, Extra anpassningar och särskilt stöd samt Trygghet och studiero. Skolinspektionen beslutade den 21 februari 2023 att förelägga Thoren Innovation School AB att vid vite om 800 000 kr senast den 23 maj 2023 ha vidtagit åtgärder för att avhjälpa påtalade brister avseende utbildningen på el- och energiprogrammet samt områdena extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero samt vissa ytterligare brister avseende undervisning och undervisningstid.

Thoren Innovation School AB har den 23 maj 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet.

¹ Skolinspektionens beslut den 10 oktober 2012, dnr 320-2012:4528

Skolinspektionen genomför nu en uppföljning av om huvudmannen har följt ovannämnda föreläggande och om påtalade brister har avhjälpats. Detta delbeslut avser uppföljning av påtalade brister i utbildningen på el- och energiprogrammet och förelagda åtgärder med nummer 1–11 på s. 2–4 i Skolinspektionens beslut den 21 februari 2023. Skolinspektionens utredning fortsätter avseende övriga påtalade brister och myndigheten tar ställning i dessa delar vid senare tillfälle.

Skolinspektionen besökte skolan den 29 maj 2023–1 juni 2023. Vid tillsynsbesöket genomfördes intervjuer med elever, yrkeslärare och rektorn. Skolinspektionen har även tagit del av dokumentation, bland annat apl-förteckningar, klasslistor, sammanställning över närvaro under apl och poängplaner. Skolinspektionen har även besökt apl-platser samt genomfört telefonintervjuer med apl-handledare.

Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i uppföljningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning.

Har huvudmannen följt det tidigare föreläggandet i delar som avser utbildningen på el- och energiprogrammet?

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannens redovisning

Huvudmannen har avseende vidtagna åtgärder för utbildningen inom yrkesprogrammet skickat in följande underlag. En förteckning över de apl-platser som används vårterminen 2023, "APL-platser våren 2023" (nedan apl-förteckning 1), en förteckning över apl-platser som skolan avser använda läsåret 2023/24, "APL-platser 2023-2024 ordinarie" (nedan apl-förteckning 2), en reservlista på arbetsplatser som kan kontaktas vid behov, en tillfällig timplan för läsåret 2022/23 som inkluderar apl samt yrkesprogrammets scheman under vårterminen 2023.

Av redovisningen framgår att huvudmannen genomfört revideringar i läsårets timplan för att eleverna ska erhålla mer undervisningstid. Beslut har tagits att ta bort så kallad innovationstid och ersätta den med lektioner i kurser. Huvudmannen har även tagit fram en ny timplan för läsåret 2023/24.

Av huvudmannens redovisning framgår vidare i huvudsak följande. Det har utsetts handledare på de apl-platser som elever haft under vårterminen 2023, handledarna har nödvändig kunskap och erfarenhet för uppdraget och har bedömts lämpliga. Handledare har i samarbete med yrkeslärare lagt upp utbildningen på arbetsplatsen, handledt eleven, vid behov dokumenterat elevens

lärande och progression tillsammans med elev samt lämnat skriftligt underlag för bedömning och närvaro. Yrkeslärare bistår med stöd till handledaren vid behov.

Thoren Innovation School AB har ett etablerat samarbete med apl-platserna. De har även träffat överenskommelser med de företag som står på skolans reservlista.

Höstterminen 2023 planeras för att ta emot 16 elever i årskurs 1 på yrkesprogrammet. Eftersom apl genomförs i årskurs 2 och 3 avser huvudmannen använda samma apl-platser som framgår av redovisningen kommande årskurser. Under vårterminen 2023 har inte genomförts någon skolförlagd utbildning motsvarande apl.

Yrkeslärarna har deltagit i framtagandet av bedömningsstöd som används för bedömning av elevernas kunskaper på apl och som tydliggör vilka delar av kurser som är förlagda till apl. En mall har tagits fram för trepartssamtal som kvalitetssäkrar samtalet och ser till att samtalet handlar om utvärdering och bedömning av elevens lärande.

En av yrkeslärarna har fått avsatt tid i sin tjänst för att genomföra apl-besök inklusive trepartssamtal. Det kommer att ske en sammantagen bedömning av skolförlagt innehåll och det eleverna lärt sig under apl. Rektorn kommer tillsammans med behörig yrkeslärare innan betygssättning säkra att respektive lärare gjort en rättssäker bedömning samt att de har tydligt underlag för rättvisande och likvärdiga betyg. Vidare kommer det innan betygssättning genomföras medbedörmöten tillsammans med erfaren behörig yrkeslärare.

Det har genomförts ett programråd den 1 februari 2023 och nästa programråd är inplanerat i början av höstterminen 2023. Eleverna har under vårterminen 2023 fått sin garanterade undervisningstid och undervisningen har förlagts måndag-fredag. Skolan har tagit fram och implementerat rutiner för frånvarorapportering under såväl skolförlagd undervisning som apl.

Undervisningstid och skolans timplan

Av intervjuer med rektorn, yrkeslärare och elever framgår att skolan gjort justeringar i schemat under vårterminen 2023, både när det gäller undervisning på skolan och apl. Elever uppger att de har fått mer undervisningstid under våren 2023 och att de numera har lektioner varje dag. Detta intygar även yrkeslärare som uppger att det även anställts ytterligare en yrkeslärare under våren.

Rektorn uppger att det var rörligt när han tog över som rektor och att det då fanns elever som inte haft apl. Rektorn uppger att han har sett till så att alla elever har fått genomföra apl under vårterminen 2023 samt gjort om alla scheman för att undervisningstiden i kurserna ska stämma. Rektorn uppger att under våren 2023 har alla elever erhållit både den undervisningstid och det innehåll i sina kurser, inklusive apl, som de ska få under läsåret.

Myndigheten har mottagit tre timplaner vid tre olika tillfällen. Den första timplanen bifogades i mail av huvudmannen den 21 november 2022 (timplan 1). Den andra timplanen skickades med huvudmannens redovisning den 23 maj 2023 (timplan 2).

Den tredje timplanen tog inspektörerna emot av rektorn vid tillsynsbesöket den 29 maj 2023–1 juni 2023 (timplan 3).

Vid en jämförelse av timplanerna framgår att det finns skillnader. Nedan redovisas vad de olika timplanerna anger för eleverna i årskurs 3 läsåret 2022/23.

Timplan 1: Läsåret 2020/21 när eleverna i nuvarande årskurs 3 gick i årkurs 1, var den sammanlagda undervisningstiden 737,4 undervisningstimmar. Läsåret 2021/22, när eleverna gick i årskurs 2, var den sammanlagda undervisningstiden 672,6 undervisningstimmar, plus apl motsvarande 120 timmars undervisningstid. Under läsåret 2022/23 skulle eleverna erhålla 670 timmar, plus apl motsvarande 230 timmars undervisningstid. Sammanlagt blir det 2430 undervisningstimmar.

Vidare framgår att eleverna under årskurs 3 hade tre kurser som i delar förlagts till arbetsplatser. Kursen Elektronik och mikrodatorteknik hade 85 undervisningstimmar samt apl motsvarande 50 timmar och kurserna Administration av nätverks- och serverutrustning samt Nätverksteknologier hade vardera 80 undervisningstimmar och apl motsvarande 80 timmar. Dessutom har kursen gymnasiearbete 20 timmar på apl.

Timplan 2: Den sammanlagda undervisningstiden för läsåret 2022/23 var 590 timmar, plus apl motsvarande 210 timmars undervisningstid. Justeringar har gjorts gällande de kurser som delvis förlagts till apl.²

Timplan 3: Läsåret 2020/21, när eleverna i nuvarande årskurs 3 gick i årkurs 1, var den sammanlagda undervisningstiden 880 timmar. Läsåret 2021/22, när eleverna gick i årskurs 2, var undervisningstiden 640 timmar, plus apl motsvarande 120 timmars undervisningstid. Under läsåret 2022/23 var undervisningstiden 560 timmar, plus apl motsvarande 230 timmar. Sammanlagt blir det 2430 undervisningstimmar. Justeringar har gjorts gällande de kurser som delvis förlagts till apl.³

Anskaffade platser för det arbetsplatsförlagda lärandet läsåret 2023/24

Enligt huvudmannen och rektorn har skolan överenskommelse med 20 arbetsplatser som kan tänka sig att ta emot elever på apl under läsåret 2023/24. Dessa arbetsplatser framgår av apl-förteckning 2. Myndigheten har genomfört telefonintervju med utnämnda handledare vid 14 av dessa tilltänkta apl-platser. Sex av dessa handledare uppger att det kommit en förfrågan om de kan tänka sig att ta emot elever på apl nästa läsår men någon överenskommelse har inte träffats mellan parterna. Tre handledare uppger att de inte ska ta emot elever nästa år. En

² Kursen Elektronik och mikrodatorteknik har 42,59 undervisningstimmar och apl motsvarande 70 timmars undervisningstid, Administration av nätverks- och serverutrustning respektive Nätverksteknologier har 41,50 undervisningstimmar och apl motsvarande 70 timmars undervisningstid. Gymnasiearbetet har 0 timmar på apl.

³ Kurserna Elektronik och mikrodatorteknik, Administration av nätverks- och serverutrustning samt Nätverksteknologier har vardera 40 undervisningstimmar och apl motsvarande 70 timmars undervisningstid. Gymnasiearbetet har 20 timmar på apl.

handledare uppger att företaget inte fått frågan och en annan handledare uppger att företaget tackat nej. En tredje handledare visar upp företagets mailkonversation med skolan och uppger att de fått frågan om apl-platser som handledaren besvarade med en frågeställning avseende eventuell ersättning. Efter det har handledaren inte hört något från skolan. Enligt apl-förteckning 1 är det en arbetsplats som används även detta läsår, men det stämmer inte uppger handledaren. Några handledare uppger att de kan ta emot en elev, men inte två elever som det står i apl-förteckning 2. Handledare vid fyra av de 13 arbetsplatser som Skolinspektionen kontrollerat bekräftar att de har träffats en överenskommelse med skolan om apl-platser.

Platser för det arbetsplatsförlagda lärandet vårterminen 2023

Vid skolbesöket mottog Skolinspektionen en förteckning där det framgår vid vilken arbetsplats respektive elev haft apl, både för årskurs 2 och 3 läsåret 2022/23 (nedan apl-förteckning 3). Rektorn uppger att apl-förteckning 1–3 är korrekta och att det finns verifierade överenskommelser med samtliga företag på listorna.

Av apl-förteckning 1 framgår att elever haft apl vid 17 arbetsplatser under vårterminen 2023. Av intervjuer med elever och yrkeslärare och apl-förteckning 3 framgår dock att skolan har använt sig av 18 arbetsplatser inom apl under vårterminen 2023. Enligt klasslistor för el- och energiprogrammet går det 20 elever i årskurs 3 och 16 elever i årskurs 2 vårterminen 2023. I apl-förteckning 3 finns 18 av 20 elever i årskurs 3 med.

Skolinspektionen har genomfört besök och/eller haft telefonintervjuer med 15 arbetsplatser. I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda arbetsplatser benämns de med bokstäver enligt förteckning (aktbilaga 30).

I enstaka fall framkommer att det inte stämmer att elever haft angivna apl-platser. Handledaren vid en av arbetsplatserna⁴ uppger att det inte har varit någon elev från skolan på apl under läsåret 2022/23. En elev har enligt apl-förteckning 3 haft apl inom kommunal verksamhet, en skola⁵. Den enligt förteckningen angivne handledaren uppger i intervju att eleven gjorde sin apl på skolan under föregående läsår, 2021/22. Yrkesläraren uppger att eleven gjorde apl på skolan i fem sammanhängande veckor 2023 och att yrkesläraren haft telefonsamtal med arbetsplatsen under perioden. En elev har enligt apl-förteckning 1 och 3 haft apl på en restaurang⁶. Enligt personal på restaurangen är det inte någon elev från skolan som gjort apl på företaget. Enligt yrkesläraren har inte eleven gjort apl på grund av att eleven är utskrivet från skolan. Rektorn uppger att eleven har gjort all apl under vårterminen 2023 och att eleven fortfarande är inskriven i skolan även om hen befinner sig utomlands sedan den 5 maj 2023.

⁴ Arbetsplats L

⁵ Arbetsplats W

⁶ Arbetsplats M

I ett fall är uppgiften om arbetsplats inte korrekt. En elev har enligt apl-förteckning 3 haft apl inom en närliggande kommun⁷, men efter kontroll visar det sig vara en fristående förskola⁸. Handledaren är elevens vårdnadshavare. Enligt handledaren var det skolan som gav familjen alternativet att antingen göra apl hos vårdnadshavaren eller så skulle eleven få ogiltig frånvaro. Handledaren uppger att eftersom eleven gjort apl på en förskola har inte eleven haft en apl som ger eleven yrkeskunskaper och en förståelse för den yrkeskultur som finns för yrket inom el- och energi, dator- och kommunikationsteknik. Handledaren uppger att hen inte har en aning om vilka kurser som eleven förväntats lära sig på apl. Yrkesläraren uppger att eleven haft apl inom kommunal verksamhet och arbetat med IT-support.

Det framkommer också att en handfull elever har genomfört apl hemifrån. Av intervjuer med elever och yrkeslärare framgår att tre elever har haft sin apl vid företag⁹ som har sin verksamhet utomlands. Yrkeslärare uppger att en av dessa elever enbart har arbetat hemifrån och två elever har delvis och/eller enbart har arbetat hemifrån. Två andra elever, som haft apl på ett företag¹⁰ med verksamhet i Malmö, uppger att de till största del arbetat hemifrån förutom att de kommit in till skolan när de behövt hjälp med sina arbetsuppgifter. Detta bekräftas av yrkeslärare. Myndigheten har försökt få kontakt med dessa företag, men inte lyckats. Ytterligare en handledare uppger att tre elever kommit till arbetsplatsen¹¹ varje förmiddag för avstämning och därefter har arbetat hemifrån. Rektorn uppger att det finns en elev som genomfört sin apl hemifrån, men det är ingenting skolan uppmuntrar eller gör regelbundet.

I flera fall framkommer att arbetsplatserna inte kan bidra till lärande inom aktuella kurser. Vid sex arbetsplatser¹² (bland annat dansskola, gamingcafé, butik, förskola) som sammanlagt tagit emot 19 elever (av totalt 36 elever) på apl under vårterminen 2023, uppger handledarna att arbetsplatserna inte kan tillhandahålla innehåll som ingår i de kurser som är arbetsplatsförlagda. Några handledare uppger att de har påtalat detta för skolans personal. En handledare uppger att företaget inte kan erbjuda uppgifter relaterade till aktuella kurser och att de varit tydliga med det till skolan. Det finns också handledare som uppger att de inte känner till vad eleverna förväntas lära sig under apl och att skolan inte informerat om vilka kurser som ingår i apl. Flera handledare uppger att de inte har kunskaper inom de kurserna förlagts till apl. Både elever och handledare uppger att elevernas apl inte ger eleven yrkeskunskaper och en förståelse för den yrkeskultur som finns för yrket inom el- och energi, dator- och kommunikationsteknik. Handledare för sju av eleverna uppger att hen inte har handlett eleverna i de kurser som är förlagda till apl och inte heller deltagit i någon bedömning av eleverna. Handledare för sju andra elever uppger att elevernas uppgifter främst har bestått av att skapa innehåll

⁷ Arbetsplats K

⁸ Arbetsplats Y

⁹ Arbetsplats V och X

¹⁰ Arbetsplats F

¹¹ Arbetsplats N

¹² Arbetsplatserna: A, F, J, G, P och Y

på sociala medier. Elever som genomfört sin apl på dessa arbetsplatser uppger att de inte har haft uppgifter som ingår i deras kurser. Flera elever uppger att apl-platsen inte har varit relevant eftersom de inte lärt sig något som går att koppla till utbildningen. Några elever uppger exempelvis att de har fått städa, säkerhetskopiera dokument eller uppdatera företagets sociala medier. Några andra elever uppger att de arbetat med företagets hemsida, men att uppgifterna inte ingår som innehåll i de kurser som de läser inom apl. Det finns elever som haft uppgifter som har koppling till redan avslutade kurser, och inte de kurser som enligt beslut ska behandlas på apl. Yrkesläraren uppger att det har gått att uppfylla ett antal betygskriterier på dessa arbetsplatser.

Det framkommer även att enstaka elever haft omfattande frånvaro från apl. Två elever har enligt apl-förteckning 3 varit på en arbetsplats¹³ under vårterminen. Handledaren uppger att det kom två elever till företaget under våren, en av eleverna var bara en dag på företaget och den andra eleven var på företaget i fyra dagar. Efter det kom inte eleverna tillbaka. Yrkesläraren uppger att en elev hade apl på företaget, men att eleven endast var en dag på arbetsplatsen och att eleven därefter hade frånvaro. Enligt yrkesläraren hade den andra eleven apl på ett annat företag, men även den eleven hade hög frånvaro.

Vid fyra arbetsplatser¹⁴ har handledare, yrkeslärare och enstaka elever uppgett att det finns relevanta uppgifter utifrån de kurser som är arbetsplatsförlagda. Handledarna uppges även vara kunniga inom de moment som de förväntas handleda eleverna inom. En handledare uppger att eleven saknade förkunskaper och hade låg kunskapsnivå vilket påverkade vilka uppgifter som var möjliga för eleven att genomföra. Handledaren uppger att hen har varit i kontakt med skolan och framfört synpunkter om elevens dåliga förkunskaper.

Att utse handledare som har nödvändiga kunskaper och i övrigt bedöms lämplig

I några intervjuer med arbetsplatser har inspektörerna ställt frågan huruvida skolan införskaffat information kring handledares lämplighet. Tre av handledarna uppger att de inte fått frågor om erfarenhet, utbildning eller på vilket sätt de är lämpliga för uppdraget som handledare.

Den yrkeslärare som fått i uppdrag att genomföra apl-besök uppger att det inte är hen som varit ansvarig för att anskaffa apl-platser utan att det är en av huvudmannens representanter och skolans apl-samordnare som gjort det. Yrkesläraren uppger att hen har haft ansvar för att bedöma handledarnas lämplighet för uppdraget och att hen upplever det som svårt. Yrkesläraren uppger att hen tittat på vilken erfarenhet handledaren har av ungdomar, handledarens yrkesroll och vad handledaren har gjort tidigare. Yrkesläraren frågar vad handledarna kan och får sedan lita på vad de säger. Det är vissa handledare som läraren kunnat kontrollera om de har kunskaper inom de kurser som är

¹³ Arbetsplats H

¹⁴ Arbetsplats C, E, R och U

arbetsplatsförlagda, men inte alla. Enligt yrkesläraren är det två handledare vid två arbetsplatser¹⁵ som läraren är tveksam till om handledarna är kunniga inom det kursinnehåll som är förlagt till apl. Vid en apl-plats¹⁶ har yrkesläraren inte gjort någon bedömning av handledarens lämplighet och vid en annan apl-plats¹⁷ uppger yrkesläraren att även om handledaren inte har relevanta kunskaper så finns det andra inom företaget som har det.

Flera handledare uppger att de inte har kunskaper eller erfarenheter inom det som de arbetsplatsförlagda kurserna innehåller, vilket även framkommer i flera intervjuer med elever.

Rektorn uppger att det är en av yrkeslärarna som bedömt handledarnas lämplighet och då först och främst utgått från handledarens yrkeskunskaper. Rektorn uppger vidare att handledarna har bedömts vara lämpliga för uppdraget.

Omfattningen på det arbetsplatsförlagda lärandet

I årskurs 3 på el- och energiprogrammet är tre kurser delvis förlagda till apl under läsåret 2022/23: Administration av Nätverks- och serverutrustning, Nätverksteknologier samt Elektronik och mikrodatorteknik. Alla tre kurser har apl motsvarande 70 timmars undervisningstid (enligt timplan 2 och 3) och eleverna har haft fem veckors heltid apl samt 18 enstaka dagar innan de fem veckorna, sammanlagt 43 dagar under vårterminen 2023. Totalt har eleverna i årskurs 3 haft som minst 15 veckor, 75 dagar, apl under sin utbildning.

I årskurs 2 på el- och energiprogrammet är tre kurser delvis förlagda till apl under läsåret 2022/23: Dator- och nätverksteknik, Nätverksteknik och Webbserverprogrammering 1 (enligt timplan 1 och 2). Eleverna hade under vecka 12-13 vårterminen 2023 två veckors sammanhängande apl och enligt inlämnade scheman apl varje fredag under vecka 41-11 läsåret 2022/2023.

Innehåll som behandlas på arbetsplatsförlagt lärande vårterminen 2023

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med de två yrkeslärare som under hela läsåret 2022/23 har undervisat i kurser som delvis är förlagda till apl. Det finns ytterligare två yrkeslärare på skolan.¹⁸

En yrkeslärare uppger att skolans personal har försökt matcha apl-platserna mot de kurser som delvis är förlagda till arbetsplatser. Enligt yrkesläraren är det inte helt lämpliga kurser som är förlagda till apl, en del av de kurser som är apl-förlagda är svåra att genomföra på företaget då de till exempel inte vill att elever ska arbeta med deras nätverk. Skolan har varit för dålig på att fråga vad företagen kan erbjuda för innehåll i kurserna, skolan har bara låtit tidigare beslutade kurser ligga kvar på apl, uppger yrkesläraren. Det kan enligt yrkesläraren vara så att elever har fått

¹⁵ Arbetsplats F och V

¹⁶ Arbetsplats H

¹⁷ Arbetsplats J

¹⁸ En undervisare inte i kurser som är förlagda till apl och en är nyanställd vårterminen 2023.

genomföra moment i redan avslutade kurser och som de inte läser under sin apl. Yrkesläraren uppger att de kurser som årskurs 3 delvis har förlagda till apl är så svåra att genomföra att den andra yrkesläraren har fått gå igenom allt kursinnehåll på skolan eftersom det inte går att lita på att eleverna har fått göra det på apl.

Rektorn uppger att skolans personal under vecka 11 gjorde en kontroll om de arbetsplatser som används inom apl kan erbjuda relevanta arbetsuppgifter i förhållande till de kurser som är förlagda till apl. Rektorn uppger att de framförallt kontrollerade nya arbetsplatser eftersom de platser som skolan använt tidigare under läsåret redan var kontrollerade. Enligt rektorn har alla apl-platser inte varit relevanta och elever som varit placerade på sådana platser har fått byta.

Rektorn uppger att hen har följt upp att en av yrkeslärarna har kontrollerat så att eleverna får utbildning i aktuella kurser när de är ute på apl och att de elever som inte fått göra moment på sin apl som de förväntades göras där, har kommit in till skolan istället. Rektorn uppger att de företag som skolan använder sig av inom apl i viss mån är platser som speglar den yrkesprofession som eleverna utbildar sig till. Eleverna ges också möjligheter att få en inblick i företag inom el- och energi där de också kan bygga upp kontakter för att enklare komma ut på arbetsmarknaden.

Uppföljning av elevernas arbetsplatsförlagda lärande

Yrkesläraren uppger att hen har haft trepartssamtal med ungefär 80 procent av apl-platserna och att eleven vid enstaka tillfällen var frånvarande. Ett trepartssamtal innebär att yrkeslärare, handledare och elev tillsammans har samtalat om elevens arbetsuppgifter och hur det går för eleven. Yrkesläraren uppger att det upprättas två dokument efter ett genomfört trepartssamtal, en mall för trepartssamtalet och ett bedömningsstöd. Enligt yrkesläraren noteras inte vilka personer som deltar i samband med att dokumenten fylls i.

De flesta intervjuade eleverna uppger att de inte sett det bedömningsstöd som skolan angett att de använder sig av. Vidare framgår att de flesta elever inte haft trepartssamtal tillsammans med yrkeslärare och handledare för att gå igenom vilka moment som eleverna arbetat med på arbetsplatsen och hur väl de utvecklas mot de betygskriterier som ska bedömas. Flera handledare uppger att de inte har genomfört samtal tillsammans med yrkeslärare om elevernas lärande i förhållande till kurser.

Rektorn uppger att alla elever har fått minst ett fysiskt besök av yrkesläraren, förutom någon enstaka som genomförts via teams. Rektorn uppger att rektorn vet det eftersom det finns ifyllda bedömningsstöd och detta underlag används under trepartssamtalet och att alla elever har ett lärande på sin apl-plats.

Frånvaro

Skolinspektionen har tagit del av skolans rutin för frånvarohantering. Elevens apl-plats ombeds kontakta ansvarig lärare på skolan om eleven inte kommer. Vid sjukdom, ska eleven sjukanmäla sig både till apl-plats och till skolan. Regelbundna oanmälda besök och kontakt med apl-platsen görs av samordnande yrkeslärare för

apl. Som en extra åtgärd ska ansvarig lärare varje fredag förmiddag kontakta sina elevers apl-platser för att stämma av elevens närvaro under veckan.

Elever ger olika versioner på hur närvaro kontrollerats på apl, några uppger att handledaren varit ansvarig. Några andra elever uppger att de skulle ta en bild på sig själva och skicka till läraren för att rapportera närvaro på apl-platsen. En elev uppger att det inte tas någon närvaro under apl och att skolan inte vet om eleven var på plats eller inte. Rektorn uppger att det inte stämmer att elevernas närvaro rapporterats genom att eleverna fotat sig själva och skickat in det digitalt. Det stämmer att eleverna först fick instruktion om att närvaron skulle kontrolleras på det sättet, men att skolan insåg att de inte kunde bedöma var eleverna befann sig.

Två handledare uppger att eleverna hade med sig en frånvaroblankett som handledaren fyllde i varje vecka. En handledare uppger istället att eleven själv rapporterade sin närvaro till skolan och att läraren därefter har frågat upp om närvaron i efterhand. En handledare uppger att eleven vid frånvaro sjukanmälde sig till arbetsplatsen och till skolan, sedan fyllde apl-platsen i en närvarorapport i slutet av apl-perioden som eleven tog med sig till skolan.

Skolinspektionen har tagit del av frånvarostatistiken för elevernas apl. Två handledare uppger att de elever som enligt apl-förteckning 3 har genomfört apl på företaget inte har varit där under de sammanhängande apl-veckorna (fem veckor) vårterminen 2023. För dessa elever har yrkesläraren noterat att eleverna genomfört apl på dessa företag när hen genomförde bedömningen av apl och enligt frånvarostatistiken har dessa elever 0 respektive 4 procents frånvaro. En elev har enligt handledare och yrkeslärare inte varit på sin apl-plats under de sammanhängande apl-veckorna vårterminen 2023 (två veckor), men har enligt skolans frånvarostatistik 10 procents frånvaro.

Programråd

Av intervjuer med skolans apl-samordnare och en av handledarna framgår att skolan har genomfört ett programråd under vårterminen 2023. Enligt apl-samordnaren deltog representanter från företag som tar emot elever på apl på programrådet.

Bedömning av elevens kunskaper vid betygssättning

Den yrkeslärare som gjort apl-besök uppger att det enbart är hen som bedömt elevernas kunskaper under apl vårterminen 2023, även om läraren inte undervisar i alla kurser som är förlagda till apl. Yrkesläraren undervisar i de kurser som årskurs 2 har på apl och två andra yrkeslärare undervisar i apl-förlagda kurser i årskurs 3.

Intervjun med yrkesläraren genomfördes den 31 maj 2023 och kurserna avslutas den 13 juni 2023 (årskurs 3 tog studenten 9 juni). Enligt yrkesläraren har hen inte gjort en sammanställning av vad eleverna genomfört under sin apl och uppger att det ska yrkeslärarna titta på tillsammans när det är dags att sätta betyg. Yrkesläraren uppger att hen har haft en muntlig genomgång med den andra yrkesläraren. Yrkesläraren uppger att det inte har gjorts någon genomgång av hur stor del av kurserna som varje elev har genomfört under sin apl.

Den andra yrkesläraren, som undervisar i några av de kurser som årskurs 3 har förlagda till apl, uppger att det inte är hen som tar reda på vilka moment som eleverna får göra under sin apl. När inspektörerna visar bedömningsstödet uppger yrkesläraren att hen inte har sett det förut. Enligt yrkesläraren har hen fått veta vad vissa elever arbetat med under sin apl, men inte alla, och yrkesläraren vet inte heller var eleverna gjort sin apl vårterminen 2023.

Av bedömningsstöden framgår att läraren vid samtliga arbetsplatser har ansett att det gått att bedöma eleverna i förhållande till examensmålen för utbildningen, förutom vid två arbetsplatser där eleverna haft hög frånvaro. Det framgår vidare att eleverna även har bedömts mot ett flertal förmågor kopplade till kurserna.

Huvudmannens yttrande vid kommunikering

Huvudmannen har i yttrande i samband med kommunikering anfört bland annat följande. Huvudmannen har skaffat apl-platser till alla elever inför höstterminen 2023 och en ny förteckning över anskaffade arbetsplatser bifogas till yttrandet.

Det finns inte belägg för att elever arbetat hemifrån under den sammanhängande apl-perioden våren 2023. Det kan finnas några enstaka elever som fått arbeta hemifrån på grund av att arbetsplatsen tillåtit detta utan skolans vetskap. Detta inte är en bra lösning och detta kommer att undvikas i framtiden.

Eleven som enligt apl-förteckning 1 haft apl på arbetsplats M har till och från under den sammanhängande apl-perioden befunnit sig utomlands.

Samtliga handledare är bedömda som kompetenta av ansvarig yrkeslärare och alla elever har haft handledare på sina apl-platser. Samtliga apl-platser har besökts av ansvarig lärare och trepartssamtal har genomförts med alla elever, däremot kan någon elev ha varit frånvarande. Rutinen är att handledare, elev och lärare fyller i dokumentation gemensamt vid trepartssamtal. I undantagsfall då eleven varit frånvarande kan detta ha gjorts utan eleven eller vid ett senare tillfälle. Yrkeslärare har gått igenom bedömningsunderlaget och kursinnehåll med samtliga elever. Samtliga yrkeslärare som ansvarar för kurser som är förlagd på apl ansvarar för att göra en bedömning av allt som sker i kurserna, både skolförlagt och apl-förlagt. Läraren som genomfört trepartssamtal delger bedömningen av elevens kunskapsutveckling till aktuell lärare. Det har också skett en sambedömning mellan apl-ansvarig yrkeslärare, yrkeslärare och behörig yrkeslärare. Handledaren bistår med sin bedömning/omdömen.

Eleverna har, på samtliga apl-platser, haft möjlighet att lära sig nya saker inom ramen för sitt program. Rektor har beslutat vilka kurser som har delar förlagda på apl. Ansvarig apl-lärare har fört diskussioner med respektive handledare och har därför vetskap om vilket innehåll i kurserna som varje apl-plats kan erbjuda. Skolans bedömning är att alla elever fått arbeta med relevanta uppgifter kopplade till utbildningen och kurser.

Den lista över apl-platser som Skolinspektionen fått vid redovisningen har omfattande brister, en ny lista bifogas till yttrandet (nedan apl-förteckning 4).

Inom Skolinspektionens utredning finns en hel del rena felaktigheter, sammanblandningar och bristande följdfrågor till de intervjuade. Exempel på sådant är att Skolinspektionen intervjuat fel person på ett företag och inte kontrollerat om det verkligen är den som är elevens handledare. Inom intervjuer är frågor som rör elevernas arbetsuppgifter mycket vagt ställda då Skolinspektionen inte rimligtvis kan ha kännedom om den bredd av uppgifter som ingår inom IT-området och de kurser som är kopplade till apl. Då möjliga yrkesutgångar från skolans el- och energiprogram med IT-inriktning är väldigt många kan även arbetsuppgifterna variera i stor utsträckning.

I examensmålen för programmet ingår inte endast yrkesrelaterade kunskaper utan även utvecklande av olika förmågor som tex: "I yrkeslivet kommer eleverna att möta olika människor och ansvara för att ett professionellt arbete utförs, ofta i samarbete med andra yrkesgrupper. Utbildningen ska därför utveckla elevernas förmåga att samarbeta med andra, bemöta kunder, ge service och att skickligt utföra arbete både på företag och i människors hem. Inom branscherna är både storföretag och enpersons företag vanliga. Utbildningen ska därför ge kunskaper om företagandets villkor, ekonomi samt direkt och indirekt miljöpåverkan."

Rättslig reglering

Utbildningens utformning och innehåll

I skollagen och gymnasieförordningen anges de nationella programmen i gymnasieskolan samt respektives program innehåll och omfattning (16 kap. 5 § och bilaga 1 skollagen samt 4 kap. 1 § och bilaga 1 gymnasieförordningen). För varje nationellt program finns examensmål som innehåller mål för programmet (16 kap. 6 § skollagen och förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program (SKOLFS 2010:14).

För varje ämne finns en ämnesplan och utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen)¹⁹. Ämnesplanen ska ge läraren och eleverna utrymme att själva planera undervisningen. Av ämnesplanen framgår ämnets syfte, varje kurs som ingår i ämnet, det centrala innehållet för varje kurs, antalet gymnasiepoäng som varje kurs omfattar och betygskriterier för varje kurs (1 kap. 4 § gymnasieförordningen).

I examensmålen för el- och energiprogrammet anges att programmet är ett yrkesprogram. Efter examen från programmet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta med automatiserade produktionssystem, system för energi-, miljö- och vattenteknik eller dator- och kommunikationssystem, eller för att arbeta som elektriker inom eldistribution eller installation. Utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper i att försörja och bistå samhällsviktiga basfunktioner som

¹⁹ Bestämmelsen i 16 kap. 23 § skollagen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

produktion, installation och distribution av el-, energi- och vattensystem. Den ska därför ge kunskaper om el- och energiteknik och automation samt färdigheter i att utföra arbetsuppgifter inom dessa arbetsområden. Dator- och kommunikationsteknik och samhällets digitala infrastruktur ska också vara centralt inom utbildningen. I yrkeslivet kommer eleverna att möta olika människor och ansvara för att ett professionellt arbete utförs, ofta i samarbete med andra yrkesgrupper. Utbildningen ska därför utveckla elevernas förmåga att samarbeta med andra, bemöta kunder, ge service och att skickligt utföra arbete både på företag och i människors hem. Inom branscherna är både storföretag och enpersonsföretag vanliga. Utbildningen ska därför ge kunskaper om företagandets villkor, ekonomi samt direkt och indirekt miljöpåverkan. Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt reflekterar över yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor (Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program, SKOLFS 2010:14).

Utbildningens omfattning och garanterad undervisningstid

Utbildningen i gymnasieskolan ska i huvudsak vara skolförlagd (15 kap. 11 § skollagen).

Utbildningen på nationella program ska bedrivas som heltidsstudier (16 kap. 17 § skollagen). Elever på yrkesprogrammen har rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter (16 kap. 18 § skollagen)²⁰.

Med garanterad undervisningstid avses den minsta undervisningstid i timmar som eleverna ska erbjudas enligt 16 kap. 18 § skollagen (1 kap. 3 § gymnasieförordningen).

För nationella program i gymnasieskolan beslutar huvudmannen om antalet undervisningstimmar för varje kurs, varje ämnesområde, gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren. Huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

Lsåret ska omfatta 40 veckor och ha minst 178 skoldagar och minst 12 lovdagar. Utöver skol- och lovdagarna får det inom läsåret läggas ut högst fem studiedagar för personalen (3 kap. 1 § gymnasieförordningen).

Elevernas skolarbete ska förläggas måndag-fredag och vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Skolarbetet ska även förläggas så att eleverna så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar. Skoldagarna ska vara så jämnt fördelade över läsåret som möjligt (3 kap. 3 § gymnasieförordningen).

²⁰ Bestämmelsen i 16 kap. 18 § skollagen har ny lydelse från den 1 januari 2023 genom lag 2022:275. Lagen tillämpas första gången på utbildning som påbörjas höstterminen 2023. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som påbörjats före höstterminen 2023.

Arbetsplatsförlagt lärande

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande (16 kap. 16 § skollagen).

Arbetsplatsförlagt lärande definieras som lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (1 kap. 3 § gymnasieförordningen).

För yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska det finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv (1 kap. 8 § gymnasieförordningen).

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen)²¹.

Om arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas på ett yrkesprogram i gymnasieskolan, får utbildningen anordnas bara om 1. planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, eller 2. utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska i de fall som avses i första stycket bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Innan huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om detta ska huvudmannen samråda med det lokala programrådet. Om utbildning har skolförlagts på grund av det som sägs i första stycket 1, ska huvudmannen vidta de åtgärder som behövs för att utbildningen så snart som möjligt ska förläggas till en arbetsplats (4 kap. 13 § gymnasieförordningen).

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (4 kap. 14 § gymnasieförordningen).

I förarbeten till bestämmelsen anges att arbetsplatsförlagt lärande är avgörande för att yrkesutbildningen ska få sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring att eleverna blir anställningsbara. Regeringen anser att yrkesutbildning handlar om mer än yrkeskunskaper. Det handlar också om att förstå yrkeskulturen och att bli del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats för att utveckla en yrkesidentitet. Därför anser regeringen att den nuvarande benämningen arbetsplatsförlagd utbildning bör bytas mot arbetsplatsförlagt lärande. Regeringens uppfattning är att den arbetsplatsförlagda delen av en yrkesutbildning är så avgörande för kvaliteten att utbildningen i normalfallet inte bör anordnas om den inte kan tillhandahållas

²¹ Bestämmelsen i 4 kap. 12 § gymnasieförordningen har ny lydelse från den 1 januari 2023 genom förordning 2022:1105. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas höstterminen 2023. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före höstterminen 2023.

under överskådlig tid. Tillgången på apl-platser varierar dock från år till år. Förutsättningarna kan snabbt ändras för en arbetsgivare som träffat avtal om apl med en huvudman. Regeringen bedömer därför att om apl-platser försvinner på grund av händelser som huvudmannen inte kunnat förutse då eleven togs emot till en utbildning, bör huvudmannen även fortsättningsvis kunna förlägga motsvarande del av utbildningen till skolan. Att en elev har fått bevis om yrkesexamen ska vara en garanti för att eleven har en gedigen grundläggande yrkesutbildning på en erkänd nivå (prop. 2008/09:199, s. 63 f. och 114 och prop. 2009/10:165, s. 793 f.).

Elevernas närvaro i utbildningen

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (15 kap. 16 § skollagen).

Grunder för betygsättning

Enligt skollagen ska betyg sättas på varje avslutad kurs, efter genomfört gymnasiearbete och examensarbete och i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan (15 kap. 22 § skollagen)²².

Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg (15 kap. 24 § skollagen).

Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs, och beakta även sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen kunskaper (Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen ska ta ställning till om Thorengruppen AB har vidtagit åtgärder i enlighet med föreläggandet vid vite den 21 februari 2023 avseende utbildningen på el- och energiprogrammet samt om bristerna har avhjälpats.

Elever på el- och energiprogrammet har inte fått sin garanterade undervisningstid

Av Skolinspektionens utredning framgår att huvudmannen har vidtagit åtgärder så att eleverna inte längre har haft lediga dagar under skolveckorna och annat har inte framkommit än att skolarbetet på el- och energiprogrammet under vårterminen 2023 har förlagts under måndag – fredag.

²² Bestämmelsen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

Skolinspektionen bedömde i beslutet den 21 februari 2023 att eleverna på el- och energiprogrammet inte fick den beslutade undervisningstiden i flera kurser. Av Skolinspektionens utredning framgår att huvudmannen har vidtagit åtgärder och gjort revideringar i timplanen för att eleverna ska erhålla mer undervisningstid. Så kallad innovationstid har tagits bort och ersatts av lektioner i kurser. Huvudmannen har gjort revideringar av kurser bland annat genom att minska undervisningstiden på skolan och öka tiden för apl.

Skolinspektionens utredning visar dock att eleverna inte erhållit tillräckligt mycket undervisningstid. Den totala undervisningstiden i de apl-förlagda kurserna i årskurs 3 enligt den timplan som huvudmannen angav gällde i november 2022 (timplan 1) och som myndigheten utgick ifrån i beslutet den 21 februari 2023 var betydligt högre än den undervisningstid som huvudmannen redovisar nu. Kursen Elektronik och mikrodator teknik hade 135 undervisningstimmar och kurserna Administration av nätverks- och serverutrustning samt Nätverksteknologier hade vardera 160 undervisningstimmar (totalt 455 timmar). Efter vidtagna revideringar omfattar kurserna läsåret 2022/23 enligt timplan 2 istället 112,59 respektive 111,50 undervisningstimmar vardera för två kurser (totalt 335,59 timmar). Differensen är i princip 120 undervisningstimmar som eleverna därmed inte har erhållit.²³

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har sett till att elever i årskurs 3 fått det antal undervisningstimmar som huvudmannen har beslutat om för varje kurs och därmed inte följt Skolinspektionens föreläggande. Att huvudmannen fattar ett nytt beslut som innebär att undervisningstiden i årskurs 3 minskas innebär inte att föreläggandet följs. Huvudmannen har inte heller, varken i timplan 2 eller 3, lagt ut motsvarande tid i andra kurser. Detta medför att elever i årskurs 3 fått 800 timmar under läsåret 2022/23, och inte 900 timmar som gällde enligt tidigare beslut (timplan 1). Skolinspektionen utgår från att eleverna som läsåret 2022/23 går i årskurs 3, i tidigare årskurser fått undervisningstid enligt den timplan som redovisades i november 2022 (timplan 1). Detta får till följd att eleverna under utbildningen sammantaget fått 2 330 undervisningstimmar, vilket är 100 timmar mindre än lagstadgad garanterad undervisningstid.

Under pågående ärende har myndigheten tagit emot tre timplaner som inte överensstämmer med varandra. Att huvudmannen använder sig av olika timplaner för samma årskurs och klass innebär att huvudmannen svårligen kan redogöra för hur eleverna har fått sin garanterade undervisningstid. Det innebär vidare att det är svårt för tillsynsmyndigheten att bedöma om underlagen är tillförlitliga.

Programråd finns numera

Av huvudmannens redovisning och av intervjuer framgår att programråd numera har kommit till stånd. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen har följt föreläggandet i denna del.

²³ Enligt timplan 3 har de tre kurserna 110 undervisningstimmar vardera (totalt 330 timmar) och differensen blir 125 timmar i förhållande till timplan 1.

Huvudmannen kan fortfarande inte tillhandahålla relevanta apl-platser

Lagstiftaren har ansett att apl är avgörande för yrkesutbildningens kvalitet och att möjligheterna att göra undantag från kraven gällande apl på yrkesprogram därför ska vara begränsade. Det framgår av regleringen att utbildningen, om apl inte kan erbjudas, får anordnas bara om särskilda undantag är uppfyllda (jfr 4 kap. 13 § gymnasieförordningen).

I Skolinspektionens föreläggande den 21 februari 2023 konstaterades att mer än hälften av eleverna saknade apl-platser såväl läsåret 2021/22 som läsåret 2022/23 fram till tiden för beslutet. Förelagda åtgärder innefattade att huvudmannen skulle se till att skaffa apl-platser så att det inför höstterminen 2023 fanns platser i en omfattning som motsvarar preliminärt antal elever som skulle tas emot till el- och energiprogrammet samt skaffa apl-platser till elever som läsåret 2023/24 går årskurs 2 och 3 på el- och energiprogrammet.

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannens uppgifter om träffade överenskommelser med arbetsgivare om apl-platser inte stämmer. Vid Skolinspektionens kontroll framkom att närmare hälften av de 20 arbetsgivare som huvudmannen redovisat att det skulle finnas överenskommelser om apl-platser med, bestrider att sådana överenskommelser finns. I tre fall uppger arbetsgivarna att de inte ska ta emot elever. Några uppger att de ska ta emot en elev och inte två som anges i huvudmannens redovisning. Endast fyra av 13 arbetsplatser som Skolinspektionen kontrollerat bekräftar att de har överenskommit med skolan om apl-platser.

I Skolinspektionens utredning förekommer också i enstaka fall uppgifter som talar för att huvudmannen överlämnat till elev/vårdnadshavare att skaffa platser för apl, vilket inte är i enlighet med skollagen.

Huvudmannen har vid kommunikering inkommit med en ny förteckning över anskaffade arbetsplatser. Skolinspektionens kontroll gäller dock de arbetsplatser huvudmannen redovisat inom gällande tidsfrist och Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte följt tidigare föreläggande i denna del. Apl-platser som huvudmannen skaffar behöver, oavsett om det är nya apl-platser eller apl-platser som använts tidigare, vara relevanta för utbildningen och uppfylla de krav som ställs, se vidare nedan.

Apl har förekommit vårterminen 2023

Av huvudmannens redovisning och övrig utredning framkommer att skolförlagd utbildning motsvarande apl inte har genomförts under vårterminen 2023. Annat har inte framkommit än att Skolinspektionens föreläggande i denna del har följts.

Av Skolinspektionens utredning framkommer att huvudmannen har tillhandahållit samtliga elever en plats för apl under vårterminen 2023. Apl har också genomförts i den omfattning som följer av huvudmannens beslut.

Uppfyller den apl som genomförs de krav som ställs?

Skolinspektionens utredning och bedömning omfattar inte bara huruvida apl har genomförts, utan även om apl uppfyller de krav som ställs. Huvudmannen ansvarar för att apl uppfyller de krav som finns för utbildningen. I definitionen av apl framgår att det ska vara lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan. Kraven på apl handlar också om att det ska vara utbildning och lärande utifrån innehåll i kurser som behandlas på apl. Eleverna ska ha en handledare som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och eleverna ska utveckla yrkeskunskaper. Apl ska också bidra till att eleverna utvecklar en yrkesidentitet och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats.

I det följande bedömer Skolinspektionen om den apl som genomförts lever upp till de krav som finns för utbildningen.

Handledare som utses har inte nödvändiga kunskaper och erfarenheter

I Skolinspektionens föreläggande den 21 februari 2023 konstaterades att det inte alltid utsågs en handledare på arbetsplatsen och att det inte gjordes en bedömning av om handledare som utses har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och i övrigt är lämplig.

Av Skolinspektionens utredning framgår att huvudmannen numera har utsett en handledare på alla arbetsplatser, men att det i flera fall inte har genomförts en bedömning av om handledaren har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och är lämplig. Den skolpersonal som haft i uppdrag att bedöma handledarna uppger att sådan bedömning i enstaka fall inte har gjorts. Det framkommer också att handledare i flera fall har utsetts trots att ansvarig skolpersonal bedömt att de inte har kunskaper om det som lärandet på arbetsplatsen ska gälla. Ett flertal handledare uppger att de inte har kunskaper eller erfarenheter inom det som kurser som är arbetsplatsförlagda innehåller, vilket även framkommer i flera intervjuer med elever.

Skolinspektionen bedömer att det alltjämt föreligger brister i arbetet med att göra en bedömning av om handledare som utses har nödvändiga kunskaper och erfarenheter och att föreläggandet därmed inte har följts i denna del. Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att handledare anlitas trots att de inte har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget.

Det är en brist att elever genomför apl hemifrån

Av Skolinspektionens utredning framgår att några elever har genomfört apl hemifrån. Skolinspektionen bedömer, trots vad huvudmannen anför, att det finns stöd för detta eftersom det framkommer i intervjuer med elever och lärare samt att det därmed är något som skolan har haft vetskap om.

Skolinspektionen bedömer att det inte är förenligt med de krav som gäller att låta elever göra apl hemifrån. Detta faller utanför definitionen av apl, som alltså omfattar att lärandet genomförs på arbetsplatser. Ett sådant genomförande

uppfyller inte heller syftet med apl som är bidra till att eleverna utvecklar en yrkesidentitet och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats.

Arbetsplatser som används uppfyller inte utbildningens krav när det gäller innehåll

Skolinspektionens utredning visar att det vid majoriteten av apl-platserna inte sker ett lärande utifrån innehåll i de kurser som behandlas på apl. Det framkommer vid intervjuer med elever och handledare gällande drygt hälften av de kontrollerade apl-platserna. Endast vid ett fåtal arbetsplatser (fyra stycken) har det framkommit att det finns förutsättningar för elever att lära sig relevanta kunskaper inom kurserna. I något fall menar dock handledare att elevens bristande förkunskaper inneburit begränsningar för möjligheten till lärande.

Skolinspektionen bedömer att skolan fortfarande brister när det gäller kontakten med arbetsplatser avseende vilka delar av kurser och centralt innehåll som apl förväntas behandla. I intervjuer med elever och handledare framkommer bland annat att utsedda handledare saknar yrkeskunskaper och inte känner till vad eleverna förväntas lära sig under apl. Det finns vidare handledare som uppger att skolan inte informerat om vilka kurser som ingår i apl.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elever fortfarande inte arbetar med innehåll i yrkeskurser på apl. Det finns elever som uppger att de inte har haft några uppgifter som går att koppla till de kurser som förlagts till apl och att de inte har gjort något som hör till utbildningen. Det finns också arbetsplatser som uppger att de varit tydliga med att elever inte kan lära sig något om sin yrkesutbildning på arbetsplatsen. Det finns elever som haft uppgifter som har koppling till redan avslutade kurser, och inte de kurser som enligt beslut ska behandlas på apl.

Vidare framkommer att apl inte genomförs så att eleverna utvecklar yrkesidentitet. Flera elever har varit på arbetsplatser inom andra yrkesområden, såsom café/restaurang, förskola/skola och butik, som enligt vad som framkommit inte kan bidra till att eleverna utvecklar yrkesidentitet och inte ger möjlighet till reflektion över yrkeskultur. Det finns elever som har haft familjemedlemmar som handledare, där det förefaller som att det viktiga varit att skaffa en plats överhuvudtaget, oaktat att apl-platsen inte kan bidra till elevens utbildning.

I intervju med yrkeslärare framgår också att lärare på skolan har fått gå igenom allt innehåll i kurserna som förlagts till apl i årskurs 3, eftersom de ansett att det inte går att lita på att eleverna har fått göra det på apl. Skolinspektionen kan inte förstå detta på annat sätt än att yrkeslärarna anser att apl inte har det kunskapsinnehåll som beslutats. Avsikten med apl är att lärande ska ske på arbetsplatser, om allt innehåll behöver behandlas i undervisningen på skolan innebär det att eleverna får gå igenom innehållet under en begränsad undervisningstid. Det innebär att kurser som omfattar 110 undervisningstimmar får avklaras på cirka 40

undervisningstimmar.²⁴ Detta försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen i kurserna.

Huvudmannen anför i yttrandet att det inte endast är yrkesrelaterade kunskaper inom examensmålen som eleverna ska uppnå. Enligt Skolinspektionen gäller examensmålen för det aktuella programmet och de kunskaper detta ska ge. Exempelvis examensmål som rör att eleverna ska utveckla förmåga att ge service och att skickligt utföra arbete avser därför att elever ska göra detta inom yrkesområdena.

Apl-förteckning 4, som huvudmannen gett in i samband med kommunikeringen, överensstämmer i princip med vad som framkommit i Skolinspektionens utredning. Anmärkningsvärt är dock att tidigare ingivna förteckningar innehållit stora felaktigheter trots att även dessa lämnats in efter att apl var avslutat.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har sett till att apl utgår från ämnets syfte och behandlar centralt innehåll i de kurser eller delar av kurser som förlagts till apl. Apl genomförs fortfarande inte så att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och yrkesidentitet. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte säkerställer att de apl-platser som används är relevanta för utbildningen. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen alltjämt inte uppfyller kraven avseende att skaffa platser för apl som uppfyller de krav som finns för utbildningen.

Bristande planering och uppföljning av vad eleverna får lära sig på apl

Av Skolinspektionens utredning framgår att det bedömningsstöd som används för lärarnas planeringar av vilket centralt innehåll som ska behandlas inom apl, inte är förenligt med vad arbetsplatsen faktiskt kan erbjuda. Som framgått ovan visar utredningen att flertalet arbetsplatser inte erbjuder innehåll som bidrar till lärande inom aktuella kurser. Vidare framkommer att ett flertal elever och handledare aldrig deltagit i ett trepartssamtal där de samtalat om elevens lärande i förhållande till aktuella kursmål. Det är heller inte alltid den lärare som ansvarar för undervisningen inom kurser som förlagts till apl som planerar och följer upp elevernas apl.

Av intervjuer framgår att yrkeslärare i några fall inte har koll på vilken arbetsplats eleverna gör sin apl på. Vid några av de kontrollerade apl-platserna framkommer att eleven inte varit där under vårterminen 2023, samtidigt som yrkesläraren påstår detta och har följt upp elevens lärande i bedömningsstöd.

Skolinspektionen konstaterar att det saknas en adekvat planering för elevens lärande på arbetsplatsen och för bedömning av elevens kunskaper från apl. Den lärare som ansvarar för undervisningen och betygssättningen behöver följa och stödja elevens kunskapsutveckling, genom kontakter med eleven och handledaren på apl. Skolinspektionen bedömer att detta i de flesta fall inte skett. Även om

²⁴ De tre aktuella kurserna omfattar vardera 41,50, 41, 50 och 42,59 undervisningstimmar samt apl motsvarande 70 timmars undervisningstid.

läraren har besökt arbetsplatser har samtalen sällan handlat om elevens lärande i förhållande till de kurser som är arbetsplatsförlagda.

Det kvarstår brister vid betygssättningen

Lärare ansvarar för den undervisning de bedriver och för att bedöma elevens kunskaper i förhållande till gällande betygskriterier och fatta beslut om betyg. Den betygssättande läraren har alltså ett helhetsansvar för elevens lärande, även om delar av kursen förläggs till apl. Av utredningen framgår att det fortfarande finns ansvariga lärare som inte vet vad eleverna gör eller får lära sig på apl och som två veckor innan betygssättningen inte känner till att det finns bedömningsstöd. Skolinspektionen anser att det inte är möjligt att överlåta till en annan lärare, som inte är undervisande lärare, att följa upp och bedöma det arbetsplatsförlagda lärandet som motsvarar närmare två tredjedelar av undervisningstiden i kursen. Skolinspektionen bedömer därför att det fortfarande finns brister när det gäller att läraren vid betygssättningen ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna.

Skolinspektionen konstaterar också att de ifyllda bedömningsstöden innehåller uppenbara felaktigheter. Det finns elever som enligt både yrkesläraren och bedömningsstödet blivit bedömda vid en arbetsplats där de inte gjort apl under vårterminen 2023. Även den omständigheten att de allra flesta elever har bedömts uppfylla examensmålen avseende att utveckla yrkeskunskap, yrkesidentitet och branschkunskap inom sin apl, trots att de har varit på arbetsplatser som inte kan bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och yrkesidentitet, ger anledning att ifrågasätta om lärarna verkligen har information om elevens prestationer från apl vid betygssättningen.

Huvudmannen anför att samtliga yrkeslärare som ansvarar för kurser som är förlagda till apl ansvarar för att göra en bedömning av allt som sker i kurserna, både skolförlagt och apl-förlagt. Skolinspektionen bedömer dock att det genom samstämmiga uppgifter vid intervjuer har framkommit att endast en av yrkeslärarna har följt upp och bedömt apl. Vad huvudmannen anför förändrar därför inte Skolinspektionens bedömning.

Det kvarstår brister när det gäller frånvarorapportering

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har vidtagit åtgärder så att frånvaroregistreringen i undervisningen på skolan nu fungerar. Emellertid konstaterar Skolinspektionen, utifrån intervjuer och frånvarostatistik, att det fortfarande förekommer att elever får närvaro registrerad trots att de inte är på sin apl-plats. Skolinspektionen bedömer därför att det kvarstår brister i frånvarorapporteringen.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens uppföljning i detta beslut avser förelagda åtgärder med nummer 1-11, på sid 2-4 i Skolinspektionens beslut den 21 februari 2023. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har vidtagit åtgärder nummer 1-4, 6-7 och 10-11.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att det kvarstår omfattande och allvarliga brister i utbildningen på el- och energiprogrammet. Utbildningen har fortfarande stora brister i kvalitet och lever inte upp till författningarnas krav.

Huvudmannen anför att Skolinspektionens utredning innehåller felaktigheter, bland annat att Skolinspektionen intervjuat fel personer på arbetsplatser. Skolinspektionen har vid utredningen utgått från huvudmannens redovisning och intervjuat personer som angetts som handledare. Skolinspektionen har inhämtat uppgifter från ett stort antal elever, lärare och apl-platser samt tagit del av omfattande dokumentation. Vad huvudmannen framför i sitt yttrande förändrar inte Skolinspektionens bedömning av påtalade brister. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen i delar beskriver rutiner och hur det ska vara och inte faktiska förhållanden.

Val av ingripande

Av 26 kap. 13 § första stycket skollagen framgår att Skolinspektionen får återkalla ett godkännande som myndigheten har meddelat enligt skollagen om ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen inte har följts och missförhållandet är allvarligt.

Enligt 26 kap. 16 § skollagen får Skolinspektionen besluta att ett beslut om återkallelse ska gälla trots att det inte vunnit laga kraft.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har följt Skolinspektionens föreläggande den 21 februari 2023 i delar som avser utbildningen vid el- och energiprogrammet. Skolinspektionen angav i beslutet att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande.

Skolinspektionen bedömer att det alltjämt föreligger allvarliga och omfattande brister i utbildningen på el- och energiprogrammet. Att elever går miste om undervisningstimmar försvårar allvarligt förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med apl genomsyras av brister. Bland annat är flertalet elever inte på arbetsplatser som är relevanta för utbildningen, elever får inte adekvat handledning och utvecklar inte yrkeskunskaper och yrkesidentitet. Härtill kommer att många elever haft apl för första gången under sin utbildning sista terminen i årskurs 3, merparten av eleverna saknade en apl-plats föregående termin och läsår som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 21 februari 2023.

Apl är en central del av utbildningen på yrkesprogram och avgörande för utbildningens kvalitet. I förarbetena anges att den arbetsplatsförlagda delen av en yrkesutbildning är så avgörande för kvaliteten att utbildningen i normalfallet inte bör anordnas om apl inte kan tillhandahållas under överskådlig tid.

Bristerna har pågått under en längre tid och får till följd att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Skolinspektionen bedömer sammantaget att det är fråga om brister som på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för utbildningen på det aktuella programmet och som utgör ett allvarligt missförhållande.

Skolinspektionen bedömer vidare, med hänsyn till bristernas art och omfattning, att ett beslut om återkallelse är proportionerligt. Thoren Innovation School AB:s godkännande att bedriva utbildning på el- och energiprogrammet på nu aktuell skola ska därför återkallas.

Ett återkallande av huvudmannens godkännande att bedriva verksamhet är ett ingripande beslut som påverkar de elever som går på skolan. Ett sådant beslut medför att eleverna måste byta skola. Det är emellertid angeläget att eleverna får sin rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet tillgodosedd. Elevernas hemkommuner ansvarar för att alla behöriga ungdomar i kommunen erbjuds utbildning på nationella program. Skolinspektionen bedömer att de skäl som finns för återkallelse väger tyngre än de negativa konsekvenser beslutet kan få för eleverna i verksamheten. Skolinspektionen bedömer alltså att ett beslut om återkallelse är förenligt med barnets bästa. Skolinspektionen uppmanar också eleverna att ta kontakt med sina respektive hemkommuner.

När det gäller frågan om när beslutet om återkallelse ska gälla gör Skolinspektionen följande överväganden. Med hänsyn till att bristerna drabbar eleverna på det aktuella programmet är det inte lämpligt att eleverna ska påbörja ytterligare en termin i en skolverksamhet med allvarliga brister. Att verksamheten inte får fortsätta i avvaktan på att beslutet ska vinna laga kraft är därmed det alternativ som Skolinspektionen anser medför minst risk för negativa konsekvenser för eleverna och som bedöms vara barnets bästa i det här fallet. Skolinspektionen förordnar att beslutet ska gälla från och med den 31 juli 2023.

Beslutet har fattats av generaldirektör Helén Ängmo.

Utredare Stina Linder har varit föredragande i ärendet. I ärendets handläggning har regionchef Agneta Broberg, stf chefsjurist Jonas Hedström och regionjurist Linnéa Lundberg medverkat.

Kopia till:

Skolverket.

Elevernas hemkommuner.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå, Besök: Nygatan 18-20 eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.